

VWS OMGEVINGSANALYSE COVID-19

Analyseperiode 10:30 uur d.d. 20 mei – 13:00 uur d.d. 21 mei

5.1.2e

Directie Communicatie

Wie is getroffen? (1 ^e ring)	Wie is betrokken? (2 ^e ring)	Wie voelt zich betrokken? (3 ^e ring)
<ul style="list-style-type: none"> Nederlanders overleden aan COVID-19 Werknemers in slachthuizen Sportscholen 	<ul style="list-style-type: none"> Familie, vrienden, omwonenden van getroffen Nederlanders 	<ul style="list-style-type: none"> Algemeen publiek Politici

Samenvatting

- “Zwalkende’ coronastrategie blijft oppositie frustreren’ kopt de Volkskrant. In de nabeschuiving van het debat focussen media op de kritische toon waarmee de oppositie het kabinet gisteren bevroeg over haar coronastrategie. Die is onduidelijk, en onduidelijk gebleven aangezien het kabinet geen bevredigend antwoord gaf op de vraag wat ‘maximaal controleren’ nou precies betekent.
- De besmettingen in slachthuizen worden nauwgezet gevolgd. FNV maakt zich zorgen over het naleven van de 1,5 meter aldaar en beklaagt zich over het gebrek aan aandacht voor de werknemers vanuit de NVWA. Daarnaast is ook blijvende aandacht voor tekenen van besmetting van dier op mens, zoals door nertsen.
- “Voor ieder sterfgeval ten gevolge van Covid-19 staan veel meer doden door het uitstel van reguliere zorg.” Dat valt te lezen in een nieuw rapport van adviesbureau Gupta, dat rept van ‘ongekende, disproportionele schade’. Door uitgestelde zorg gingen 100 tot 400 duizend levens verloren; ‘de andere rekening van de coronazorg’ noemt de Volkskrant dat. Alleen geboortes lieten zich niet tegenhouden, maar verder ondervonden alle ziekenhuisafdelingen grote gevolgen van de coronazorg, zo blijkt uit de analyse.
- Chinese onderzoekers constateren dat veruit de meeste besmettingen plaatsvinden in huis en in het openbaar vervoer. Onder 7.324 coronabesmettingen in China vonden de onderzoekers slechts één geval van iemand die het virus buitenshuis opliep. Hoogleraar klinische virologie Louis Kroes is dan ook ‘buitengewoon kritisch’ over de strikte handhaving van de anderhalvemeterregel in parken, natuurgebieden en op straat. “Het gaat om langdurig aanhoudende overdrachtsituaties”, zegt Kroes. “Niet om het elkaar voorbijlopen op straat.” In het debat was ook al even aandacht voor dit nieuws.
- Aandacht voor malariamedicijnen leeft weer wat op met de kuur van Trump. Ook wordt bekend dat het Braziliaanse ministerie van Volksgezondheid het gebruik van de malariamedicijnen chloroquine en hydroxychloroquine aanbeveelt om milde en gematigde gevallen te behandelen. Via de social kanalen van minister De Jonge wordt gevraagd waarom hydroxychloroquine hier niet gebruikt wordt.
- Media melden dat veel mensen onderweg zijn richting de Nederlandse stranden of plassen. Zo is het druk in de treinen naar Zandvoort. Volgens de NS kunnen de treinen nog rijden, maar maken zij zich wel zorgen omdat het steeds lastiger wordt om op de perrons afstand te houden. Diverse kustgemeenten hebben de toegangswegen naar de stranden afgesloten en geven het dringende advies: “Kom niet naar de stranden”.

Karakterisering berichtgeving

- “Zwalkende’ coronastrategie blijft oppositie frustreren’ kopt de Volkskrant. In de nabeschuiving van het debat focussen media op de kritische toon waarmee de oppositie het kabinet gisteren bevroeg over haar coronastrategie. NOS: “Strategie, ontslagboete en mondkapjes waren de veelgehoorde begrippen in het coronadebat vandaag in de Tweede Kamer.”
- AD kopt: “Sterke aanwijzingen’ voor nog meer coronaproblemen met slachthuizen’.

SISOS (Slachtoffers - Identiteiten – Schade - Oorzaken - Scenario’s)
Slachtofferaantallen

- Gisteren is het hoogste aantal nieuwe besmettingen tot nu toe gemeld bij de WHO: namelijk 106.000.
- Volgens persbureau Reuters heeft is het aantal geregistreerde besmettingen de 5 miljoen gepasseerd.
- Gisteren heeft de laatste Nederlandse coronapatiënt de Duitse IC verlaten.

Identiteiten

- In Zuid-Afrika is een twee dagen oude baby overleden aan de gevolgen van het coronavirus.

Oorzaken

- De NVWA bevestigt dat een vleesbedrijf van het Nederlandse concern Vion in Groenlo per direct is gesloten. Er zijn 45 personeelsleden positief getest op corona. Veel van de werknemers zijn arbeidsmigrant. In een slachthuis van vleeswerker Kermené in Saint-Jacut-du-Mené (Bretagne) zijn 109 medewerkers besmet met het coronavirus. 818 mensen werden afgelopen vrijdag en dinsdag getest, nadat een besmetting was vastgesteld. Het gaat om. Behalve in Nederland en Frankrijk dook het virus ook op bij vleesfabrieken in Spanje, Duitsland, Australië, de Verenigde Staten en Brazilië.

Informatiebehoefte

Welke informatie vragen leven er bij getroffen?

- Via de social kanalen van minister De Jonge vragen binnen als: Mogen mensen in het verpleeghuis ook weer naar buiten? Met hoeveel mogen we nu in de auto? Met hoeveel mogen we in de tuin? Hoe lang duurt het tot er een vaccin is? Waarom wordt hydroxychloroquine niet gebruikt? Wanneer mogen we op bezoek bij kwetsbare mensen thuis? Is er een boete voor het dragen van medische mondkapjes? Verder laat men weten blij te zijn weer naar de dagbesteding te mogen of iemand in het verpleeghuis te mogen bezoeken. Zorgverleners die erop wijzen dat 1,5 meter afstand houden bij dagbesteding niet mogelijk is. Verder zijn er verdrietige en/of emotionele reacties op de aanhoudende lockdown en het gebrek aan fysieke nabijheid. Ook is er aandacht voor complottheorieën rond vaccineren. Via de social kanalen van minister Van Rijn waren onderlinge discussies over mondkapjes en het debat van gisterenmiddag.
- Via de social kanalen van VWS waren er vooral discussies over het beleid in het algemeen. Vragen zoals: Hoeveel mensen mag ik in huis uitnodigen? Hoeveel mensen mogen er in de auto? Mag ik met mijn band/tonelgroep repeteren? Mag je met meerdere gezinnen op vakantie? Ook waren er vragen over het gebruik van mondkapjes bij de kapper.

Hoe wordt het incident omschreven (welke facts en figures worden benoemd)?

- Bij Op1 vertelt Diederik Gommers (NVIC) hoe uit een enquête onder 75 IC's blijkt dat iedereen trots is op het feit dat de opschaling is gelukt. Ook wordt het volgens Gommers duidelijk dat de reguliere zorg enkel mogelijk was wanneer er extra capaciteit in het ziekenhuis of elders in de regio was. Daarnaast blijkt het opstarten van de reguliere zorg momenteel moeilijker dan verwacht. Gommers geeft aan dat ziekenhuizen weer productie moeten gaan draaien: "We hebben heel veel reguliere zorg laten lopen en daardoor raken we wel in de financiële problemen."
- Uit de notulen van een vergadering van het Advisory Forum van het European Centre for Disease Prevention and Control (ECDC) blijkt dat er amper zorgen waren over de risico's die Europese landen liepen door het coronavirus. De bijeenkomst was twee dagen voor patiënt 0 in het Italiaanse Codogno de diagnose covid-19 kreeg. De NOS schrijft dat Jaap van Dissel (RIVM) namens Nederland het risico van het te vroeg of juist te laat opschalen van maatregelen benadrukte. Verder melden de vergadernotulen dat "Nederland zich problemen kan voorstellen met de capaciteit aan ziekenhuisbedden". "En het belangrijkste punt van zorg was maatregelen nemen om de uitbraak te vertragen of uit te spreiden over de tijd." Elders in de notulen staat dat "er weinig persoonlijke beschermingsmiddelen beschikbaar zijn" in Nederland. Ondanks dat het achteraf makkelijker oordelen is, noemt de NOS het opmerkelijk hoe weinig zorgen er waren.

Onderzoeken & analyses

- In een rapport brengt adviesbureau Gupta de gevolgen van het uitstellen van de reguliere zorg in beeld. Door uitgestelde zorg gingen 100 tot 400 duizend levens verloren; 'de andere rekening van de coronazorg' noemt de Volkskrant dat. "Voor ieder sterfgeval ten gevolge van Covid-19 staan veel meer doden door het uitstel van reguliere zorg", aldus het rapport, dat rept van 'ongekende, disproportionele schade'. Alleen geboortes lieten zich niet tegenhouden, maar verder ondervonden alle ziekenhuisafdelingen grote gevolgen van de coronazorg, zo blijkt uit de analyse. Zo nam op afdelingen cardiologie het aantal patiënten dat onder behandeling was in drie maanden tijd met gemiddeld 29% af, bij chirurgie was dat 28%, op afdelingen neurologie 24%. Huisartsen zagen de afgelopen maanden tot 70% minder patiënten op hun spreekuur, cardiologen vertelden begin vorige maand in de Volkskrant dat hartpatiënten massaal wegbleven uit het ziekenhuis. Ook de screening op kanker kwam stil te liggen, het aantal kankerdiagnoses daalde in een paar maanden tijd met 30%. Het stuwmeer aan uitgestelde zorg is zo groot dat de komende maanden lang niet alle patiënten weer terecht kunnen. Het uitstel zal volgens het Gupta-rapport leiden tot een verlies van 100 tot 400 duizend gezonde levensjaren, een factor tien hoger dan de winst aan levensjaren die de zorg voor coronapatiënten heeft opgeleverd. Het rapport is bedoeld om die vraag meer urgentie te geven, zegt Gupta-

onderzoeker Daan Livestro, een van de auteurs. "Een tweede coronagolf is niet uitgesloten en dan zullen we moeten kiezen, afwegingen moeten maken die tot nu toe onbespreekbaar waren. We kunnen straks niet weer de reguliere zorg grotendeels stopzetten. Dat kost te veel mensenlevens." In het rapport staan een aantal ideeën op een rij, zoals strengere selectie van patiënten die worden opgenomen, en het concentreren van de covid-zorg in een paar ziekenhuizen.

- Chinese onderzoekers constateren dat vanuit de meeste besmettingen plaatsvinden in huis en in het openbaar vervoer. Onder 7.324 coronabesmettingen in China vonden de onderzoekers slechts één geval van iemand die het virus buitenshuis opliep. Andere wetenschappers als Jaap van Dissel herkennen en erkennen die bevinding. "Je moet altijd een beetje oppassen, de ene buitenlucht is niet de andere", zegt hoogleraar klinische virologie Louis Kroes, doelend op overdekte tenten en afgeschermd terrassen. "Maar in de normale buitenwereld gaat het je echt niet lukken het virus over te dragen. Er is gewoon geen bewijs dat dit soort respiratoire virussen in de buitenlucht kunnen worden overgedragen op een manier die ook maar enigszins relevant is voor de epidemie." Buitengewoon kritisch is Kroes dan ook over de strikte handhaving van de anderhalvemeterregel in parken, natuurgebieden en op straat. "Men wil duidelijkheid, rechtlijnigheid. Maar we schieten er ook in door. (...) In de buitenlucht kun je best een iets ander beleid voeren." Toch hangt het maar net af van de omstandigheden, erkennen alle experts. "Overdracht van het virus buitenshuis is niet uitgesloten", stelt een van de Chinese onderzoekers. Vooral de blootstelling telt: urenlang geanimeerd met elkaar praten op een terras speelt het virus meer in de kaart dan wandelen door het park. "Het gaat om langdurig aanhoudende overdrachtssituaties", zegt Kroes. "Niet om het elkaar voorbijlopen op straat."
- De Britse farmaceut AstraZeneca heeft meer dan een miljard dollar Amerikaanse overheidssteun ontvangen voor de ontwikkeling van een vaccin tegen het coronavirus. Het middel zou in september klaar moeten zijn.
- Er komt een groot onderzoek naar de mogelijke ontwikkeling van het coronavirus bij spelers van de grote Brabantse voetbalclubs PSV, Willem II, RKC en NAC. Volgens arts en initiatiefnemer Peter Joosten is dit interessant omdat het duidelijk maakt of de contactsport voetbal een makkelijke bron van besmetting is of niet.
- Britse onderzoekers beginnen een groot internationaal onderzoek naar de werking tegen corona van twee antimalariamiddelen. 40.000 zorgmedewerkers uit Europa, Azië, Afrika en Zuid-Amerika krijgen drie maanden lang chloroquine, hydroxychloroquine of een placebo toegediend, schrijft de BBC.

Sport

- De landsadvocaat betoogde gisteren bij de kortgedingrechter dat er reden genoeg is voor het besluit van de overheid om de sportscholen voorlopig nog dicht te laten. Zo is er volgens de landsadvocaat onvoldoende wetenschappelijk inzicht hoe besmettelijk hijgende en zwetende sporters in een afgesloten ruimte zijn door de aerosolen. Volgens de landsadvocaat geven afstandsmaatregelen en protocollen op zich geen recht op opening zoals BigGym betoogt. Van willekeur en disproportioneel handelen van de Staat door bijvoorbeeld binnenzwembaden wel en sportscholen niet te openen, zou geen sprake zijn. De rechter heeft in een kort geding besloten nog geen besluit te nemen en de ontwikkelingen van volgende week af te wachten.
- De KNVB geeft de betaald voetbalclubs langer de tijd om de begroting voor volgend seizoen in te dienen. De deadline is tot nader order verschoven zonder daarbij al een nieuwe datum te noemen.
- IOC-voorzitter Thomas Bach zegt dat als de Olympische Spelen in Tokio volgend jaar niet kunnen doorgaan, ze geschrapt worden. De gezondheidsautoriteiten in Japan zijn pessimistisch over de vraag of de 32ste editie inderdaad in 2021 kan worden georganiseerd. Bach heeft begrip voor dit standpunt, maar uitstel naar 2022 acht hij uitgesloten. "Je kunt niet elk jaar de kalenders van alle grote sportfederaties veranderen", zegt hij. Verder vindt hij het belangrijk dat sporters duidelijkheid krijgen.
- Alle duels in de eerste en tweede Bundesliga worden komend weekeinde voorafgegaan door een minuut stilte. Daarmee worden de slachtoffers van de heersende coronapandemie herdacht. De spelers zullen verder de komende weken het veld opkomen met een rouwband om, zo meldde de overkoepelende organisatie achter de competities DFL.

Overig

- Arjan Stegeman, hoogleraar gezondheidszorg landbouwhuisdieren, die onderzoek doet naar het coronavirus op nertsenfokkerijen, zegt dat de eerste besmetting in China waarschijnlijk ook via een dier is gegaan, maar dat er sindsdien voor zover bekend wereldwijd nog geen enkel geval gerapporteerd van een dier op mens-besmetting. Voor Stegeman komt het nieuws niet als een grote verrassing. "Voor ons is het niet meer zorgwekkend dan twee weken geleden toen het virus bij twee nertsenfokkerijen werd

vastgesteld. We wisten al dat het virus in de stal in de lucht was. Deze besmetting past in dat plaatje." Hij benadrukt dat de kans van besmetting door een dier klein is. De afgelopen maanden kwamen er wel steeds meer berichten over dieren die het coronavirus opliepen. Hoewel bekend is dat katten besmet kunnen raken, verwacht Stegeman niet dat er wereldwijd misschien veel meer katten zijn besmet dan wat we nu weten. Het risico dat zo'n geïnfecteerde kat mensen kan besmetten is heel klein, zegt Stegeman - en ook het RIVM en het Amerikaanse CDC. Veel kleiner dan de kans dat mensen elkaar besmetten. Toch zijn virologen en dierenartsen er alert op. Want in dieren zou het virus na de pandemie kunnen blijven voortbestaan. "Wat je wil voorkomen is dat een reservoir voor het virus ontstaat in dieren vanwaar het later weer opnieuw kan overspringen op de mens." Onder boerderijdieren komt het virus niet voor. Daar wordt volop onderzoek naar gedaan. Fretten, die ook als huisdier worden gehouden, zijn net als nertsen wel vrij makkelijk te besmetten. Verder zegt Stegeman: "Je kunt het coronavirus niet vergelijken met bijvoorbeeld Q-koorts. Dat was een enorm resistente bacterie. Dit virus kan hooguit een paar uur overleven buiten de gastheer en we konden het niet aantonen buiten de muren van de fokkerij."

- Google en Apple hebben overheden in 22 landen (waaronder Nederland) toegang gegeven tot het systeem waarmee ze corona-tracking-apps kunnen maken.
- In winkelcentrum Hoog Catharijne bij Utrecht Centraal, Villa Arena, Alexandrium Shopping Center en Markthal in Rotterdam zijn automaten geplaatst waarin mondkapjes worden verkocht.

Wat zien, ruiken, voelen, horen, proeven mensen (zintuigelijke waarnemingen)?

- EenVandaag besteedt aandacht aan de 'geldverslindende operatie' waar ziekenhuizen mee te maken hebben. Marjolein Tasche (bestuursvoorzitter Fransiscus Gasthuis): "Wij hebben qua niet geleverde zorg per week ruim 3 miljoen euro verlies, daarnaast hebben we in de hele coronaperiode al drie miljoen kosten gemaakt." De ziekenhuizen willen dat het ministerie van VWS inspringt, die heeft nog niets toegezegd. Op de vraag wat de ziekenhuizen moeten doen als het geld er niet komt antwoord Tasche: "Dat is echt het domste dat ze kunnen doen. Dan wordt de druk op het zittende personeel over en zijn we weer terug bij af." Verpleegkundige Marleen Eikelenboom reageert: "Ik ben bang dat er in de toekomst rekeningen tevoorschijn komen die niet eerder in kaart waren gebracht waardoor straks de bezetting wordt verminderd in de ziekenhuizen, in de verpleeghuizen, en GGZ. Waardoor de werkdruk alleen nog gaat toenemen..."
- Stichting MIND geeft aan dat mensen met psychische klachten in tijden van corona meer last hebben. "We hebben het twee keer onderzocht: in maart en april. Meer dan de helft geeft aan dat psychische klachten zijn toegenomen sinds de coronatijd. Het zijn mensen die gevoelig zijn voor stress en angst. Een op de drie personen zegt niet te weten hoe ze de komende tijd moeten doorkomen. Wat ook nog geldt: mensen met ernstige psychische problemen hebben vaak niet zo'n groot netwerk. Het contact met de mensen die ze om zich heen hebben, kan ook makkelijker wegvallen nu. Ook dagbesteding valt weg. De dagstructuur valt weg en ik denk wel dat dat het herstel vertraagt."
- Het NOS Journaal meldt dat 25 verpleeghuizen die deel uit maken van de pilot positief regeren op het weer toelaten van bezoekers. Wel geven ze aan dat het veel voorbereiding treft van personeel en dat het voor sommige bewoners lastig is om afstand te houden en hun familie niet even aan te raken. Voor de andere verpleeghuizen komt de verdere versoepeling als verrassing, juist omdat de pilot nog maar net is begonnen. Ton Poos (Verpleeghuis Vilente) op de vraag 'Verwacht u meer besmettingen?': "Ja eigenlijk wel en eigenlijk elke dag nog". De komende tijd wordt nagedacht hoe de bezoekersregeling vorm krijgt.
- De lockdown hakt er bij ouderen behoorlijk in. "Door eenzaamheid komen er stoffen in je lichaam vrij die gerelateerd zijn aan stress. Mensen kunnen in een depressie raken of zelfs overlijden", zegt GZ-Psycholoog Maaik van Kordenoordt. Zij behandelt bewoners van verschillende zorgcentra in Sittard. Zorgverleners in zorgcentra zitten in een lastige spagaat.
- Sinds begin mei doet de Belgische overheid aan contactonderzoek om besmette Belgen en hun contacten op te sporen, en zo nodig in thuisquarantaine te plaatsen. De gewesten hebben voor miljoenen contracten afgesloten met callcenters en ziekenfondsen, die de besmette mensen en hun contacten voor hen benaderen. Een aantal van die 'coronaspeurders' is al begonnen. Maar het resultaat valt vooralsnog tegen. De speurders die al bezig zijn, vinden nu per besmet persoon vaak maar één of soms zelfs geen enkel hoogrisicocontact – waar de virologen er vier tot vijf verwachtten. Het procedé lijkt simpel, en is minder omstreken dan een app waarmee besmette mensen worden opgespoord. Maar de praktijk is weerbarstiger. "We hebben het idee dat mensen bang zijn om hun contacten op te geven", verklaart microbioloog Emmanuel André, coördinator van het voor het opsporingsprogramma verantwoordelijke Interfederaal Comité Testing & Tracing. De gevolgen voor die opgegeven contacten zijn groot merkt André. "Mensen

weten dat als ze een naam noemen er quarantaine volgt voor diegene. Dat heeft mogelijk economische gevolgen voor hun contact, of voor het bedrijf waar hij of zij voor werkt.” Tegelijkertijd is het ook moeilijk om te waarborgen dat de naam van de ‘aangever’ nooit bekend wordt, gezien de beperkte contacten die mensen soms hebben. Ook stuiten de speurders op mensen die terughoudend zijn om telefonisch informatie te delen, zeker toen bleek dat fraudeurs zich voordeden als speurders en zo onder andere bankgegevens aan mensen probeerden te ontfutselen. Anderen voelen zich schuldig of vrezen zelfs boetes omdat ze tijdens het opsporingsgesprek moeten opbiechten dat ze zichzelf niet helemaal aan de regels hebben gehouden.

- Een opvang voor besmette daklozen, het ‘coronadorp’, wordt vrijdag in bedrijf genomen bij het stadion van ADO Den Haag, maar er zijn nog geen besmette daklozen om op te vangen.

Welke geruchten worden genoemd?

- Betrokkenen melden aan de NOS dat het kabinet van plan is na volgende week voorlopig een einde te maken aan de MCCb. Ze zeggen dat de commissie volgende week waarschijnlijk voor het laatst samenkomt, waarmee ook de persconferenties vanuit het crisiscentrum op het ministerie van Justitie voorlopig komen te vervallen. De overleggen tussen ministers gaan intussen verder in zogeheten onderraden. “Het kabinet wil stoppen met de crisisstructuur, omdat de coronabesmettingen afnemen. Ook moeten de betrokken organisaties, zoals de NCTV, meer ruimte krijgen om zich voor te kunnen bereiden op een nieuwe crisis.”

Waarneembaar gedrag (schadebeperking)

Volgen zij gedragsadviezen op?

- De ANWB meldt dat vooral de wegen naar de Zeeuwse kust en richting de kop van Noord-Holland vol loopt. In Zeeland zijn het niet alleen dagjesmensen, door een ongeluk op de A58 is het drukker dan normaal. Op de kustwegen in Zuid-Holland valt de drukte volgens de ANWB mee.
- In Noord-Holland heeft Gemeente Castricum het strand rond het middaguur afgesloten vanwege drukte. Bij Wijk aan Zee zijn de toegangswegen richting het strand afgesloten.
- In treinen richting Zandvoort is het druk. Er zijn nog geen treinen stilgelegd, maar de spoorwegen maken zich wel zorgen, omdat het steeds lastiger wordt om op de perrons afstand van elkaar te houden.
- Gemeente Breda heeft de plassen in de recreatiegebieden afgesloten vanwege drukte.

Betekenisgeving

Welke oproepen worden gedaan?

- Vakbond FNV waarschuwt dat de coronaprotocolen in slachthuizen onvoldoende zijn om te voorkomen dat grote aantallen medewerkers besmet raken. De omstandigheden in abattoirs in combinatie met de werken leefsituatie van de medewerkers maakt dat slachterijen en vleesfabrieken extra kwetsbaar zijn, zegt vakbondsbestuurder John Klijn. FNV stelt dat er scherper toegezien moet worden op de arbeidsomstandigheden. Het is formeel geen taak van de NVWA, maar die inspecteurs zouden volgens Klijn wel kunnen meekijken of de anderhalve meter in acht genomen wordt. Bovendien zou de Arbeidsinspectie volgens hem meer moeten doen. Hij wijst erop dat de slachterij in Groenlo niet dicht ging omdat de medewerkers ziek waren, maar omdat de NVWA haar dierenartsen had teruggetrokken. “Ik snap heel goed wat de NVWA doet, maar die mensen aan de band gaat het kennelijk niet over.”
- Francesco Rocca (het internationale hoofd van het Rode Kruis) roept regeringen op om een eventueel coronavaccin betaalbaar te maken en houden, zodat alle landen ter wereld er gebruik van kunnen maken.
- De Reddingsbrigade waarschuwt om ‘extra voorzichtig’ te doen op het strand. De vrijwillige posten van de brigade zijn namelijk niet of minder bemand en er mag bij reanimatie niet beademd worden.

Welke emoties, waardeoordelen, kwalificaties, kritiek, steun worden gegeven?

Gupta-rapport

- In reactie op het Gupta-rapport waarschuwt gezondheidseconoom en emeritus-hoogleraar Guus Schrijvers dat het slechts scenario's zijn. “Je komt er pas achter of die voorspellingen kloppen door de hoeveelheid zorg die de afgelopen maanden aan patiënten is gegeven per ziekenhuis te vergelijken met dezelfde periode in de afgelopen jaren. En door de patiënten die geen zorg hebben gekregen te volgen. Daar zitten er vast ook bij voor wie dat geen gevolgen heeft gehad.” Schrijvers erkent wel dat de berekeningen de groeiende ongerustheid van veel artsen illustreren. “Er is natuurlijk wat aan de hand en dat moeten we serieus nemen.”

- “Ik ben geschrokken van de resultaten”, reageert hoogleraar ouderengeneeskunde Rudi Westendorp op het Gupta-rapport. “Ze geven de zorgen van veel artsen een gezicht.” Dat betekent nog niet dat de lockdown van de afgelopen maanden verkeerd is geweest, benadrukt hij. “We kregen te maken met een onbekende ziekte, er is verstandig en dapper beleid gevoerd. Maar nu het overweldigende van de epidemie eraf is, moeten we ons afvragen: hoe verder? Het paardenmiddel dat we de patiënt hebben toegediend heeft gewerkt, maar de bijwerkingen zijn enorm. De gevolgen zijn disproportioneel. Als we de samenleving weer op gang brengen, komen er ongetwijfeld nieuwe besmettingen. Gaan we het dan weer net zo doen?”

Slachthuizen

- Volgens FNV-bestuurder John Klijn is het ‘bepaald geen toeval’ dat bekend werd dat slachthuis Vion Groenlo de poorten moest sluiten vanwege een corona-uitbraak. In de vleesverwerkende sector worden bij de meeste bedrijven de RIVM-regels niet nageleefd, waarschuwde de vakbond al eerder. Uit een steekproef onder leden bleek dat 80% van de medewerkers zich niet veilig kunnen omkleden bij aanvang en sluiting van hun dienst. Ook gaf 30% aan niet op 1,5 meter afstand van elkaar te kunnen werken en zijn er vaak geen beschermingsmaatregelen zoals spatschermen, plexiglas tussen werkplekken of mondkapjes. Ook op een veilige manier handen wassen zegt een grote groep niet te kunnen, terwijl ruim 70% meldt dat collega’s zich niet aan de regels houden. Volgens Klijn is er naast de niet goed nageleefde coronamaatregelen in de slachterijen en de mogelijke import van het virus vanuit Duitsland nog een andere risicofactor. “Tachtig % van het personeel zijn migranten die hutjemutje in huizen wonen en hutjemutje in busjes naar de fabrieken worden gebracht. Dat alles bij elkaar is een gevaarlijke cocktail.” FNV-er Klijn houdt zijn hart vast als straks de export van vlees weer wat meer op gang komt.
- De Centrale Organisatie voor de Vleessector (COV) zegt ervan overtuigd te zijn dat de slachterijen de richtlijnen goed naleven. De NVWA was het daar volgens landbouwminister Carola Schouten echter bepaald niet mee eens: al meerdere keren zijn de werkzaamheden in een slachthuis opgeschort omdat de RIVM-richtlijnen niet goed werden nageleefd. De branchevereniging van de slachthuizen pleitte al eerder om de 12.000 werknemers in de branche voorrang te geven bij het testen op corona. De COV is er niet gerust op dat het personeel door de huisvesting makkelijker in aanraking komt met het virus. “Groenlo is de eerste en het is niet zo dat ik mijn hart vast houd dat er meer zullen volgen”, stelt woordvoerder Patrick de Leede.

Sport

- In een interview met Dagblad van het Noorden zegt Gerard Dielessen, algemeen directeur van sportkoepel NOC*NSF, dat niet alle sportbonden tevreden zijn. Voor NOC*NSF is één van de belangrijkste punten nu de zomerperiode. “...zeker de topsport kan niet tot 1 september wachten en dan meteen gaan voetballen of volleyballen. Daarnaast is het voor Dielessen geen uitgemaakte zaak dat de wedstrijden tegen die tijd zonder publiek worden gespeeld. “...We vragen om experimenteeruimte, om vanaf 1 september te kunnen anticiperen op evenementen met een vorm van publiek.” NOC*NSF hooft ook dat er snel meer ruimte komt voor binnensporten en dat de sportkantines weer open mogen, in lijn met de rest van de horeca. Als het gaat om topsport zijn de praktische problemen divers. “...het blijft balanceren. Er is soms nog te weinig duidelijk hoe een versoepeling kan bijdragen aan de verspreiding van het virus. En één ding wil je zeker niet: terug naar een lockdown. Dan ben je straks verder van huis.” Al langere tijd trekken NOC*NSF en de KNVB samen op. Ook de voetbalbond werkt aan een totaalplan dat toewerkt naar een start in september. De situatie voor de sportkoepel is complexer; zo veel sporten zo veel verschillen. “Maar ik merk in Den Haag duidelijk bereidheid om te denken in mogelijkheden. Misschien ook logisch, want als dat niet gebeurt, krijgen zij uiteindelijk het bonnetje.”
- Bij Op1 zegt Diederik Gommers (NCIV) dat de IC’s niet nog een keer op eenzelfde manier kunnen opschalen en pleit voor een ‘out-of-the-box’-plan waarin er naar andere oplossingen wordt gezocht. “Mijn wens zou zijn is dat we met elkaar de tijd nemen en na kunnen denken over een echt goede oplossing. De oplossing is niet dat we de verpleegkundigen onder druk zetten, maar dat we bijvoorbeeld werken met een flexibel inzetbare poule of met innovatie.”
- “We worden nog steeds aan het lijntje gehouden”, zegt sportschooldirecteur Jasper Otting van BigGym. De regels voor sportscholen zouden ‘oneerlijk’ zijn. “Fijn dat de zwembaden weer open mogen, maar waarom sportclubs dan niet?”, vraagt de directeur zich af. “Dat voelt willekeurig.” Sportscholen betalen de rekening voor die onduidelijkheid, vertelt Otting. “Na iedere persconferentie vragen onze leden: wanneer gaan jullie weer open? Inmiddels hebben veel mensen zich uitgeschreven...” Tijd voor duidelijkheid dus, vindt Otting, en snel. Tijdens de persconferentie van 6 mei beschreef Rutte sportscholen nog als “kleine zweethokken

met slechte hygiëne". Een ouderwets beeld, vindt Otting, dat dateert uit de jaren tachtig. "We zijn ook een deel van de oplossing", benadrukt hij, "want gezond leven helpt om beter tegen het virus te kunnen."

Context

- Media volgen Trump's gebruik van het middel hydroxychloroquine op de voet. Trump zou een dezer dagen klaar zijn met zijn kuur.
- Het Braziliaanse ministerie van Volksgezondheid heeft woensdag het gebruik van de malariamedicijnen chloroquine en hydroxychloroquine aanbevolen om milde en gematigde gevallen van besmettingen met het coronavirus mee te behandelen.

Hoe wordt naar de overheid gekeken?

- "Het kabinet wil af van de permanente crisissfeer van de afgelopen maanden", zegt politiek verslaggever Arjan Noorlander. "Alles moet langzaamaan weer gewoner worden. Door nu met de persconferenties vanuit het crisiscentrum te stoppen, stralen ze dat ook uit." Wel kan er weer opgeschaald worden als het aantal besmettingen toeneemt. "Het voordeel daarvan is dat Nederland niet te veel went aan de persconferenties", aldus Noorlander. "Als het virus de komende tijd toch weer oplaait en Rutte dan plots het volk opnieuw toespreekt, zal iedereen daar veel meer van schrikken en mogelijke verscherpingen van de maatregelen ook serieuzer nemen, hoopt het kabinet."
- De strategievraag stond woensdag centraal tijdens het coronadebat in de Tweede Kamer. Zo vinden Linkse oppositiepartijen de strategie onduidelijk. Lodewijk Asscher: "Het beeld van een zwalkende strategie doemt op, van een wisselende strategie" Volgens media kon het kabinet tijdens het debat geen bevredigend antwoord geven op de vraag: 'Wat betekent maximaal controleren? Wat is de strategie van het kabinet in de aanpak van de coronacrisis?' Daarnaast krijgt de coronastrategie volgens Trouw steeds meer kritiek vanuit de Tweede Kamer. Al willen links en rechts op totaal verschillende manieren 'bijsturen'. De linkse oppositie maakt zich grote zorgen over komende ontslagen, en dreigt tegen het nieuwe steunpakket voor het bedrijfsleven te stemmen. Ook heeft links grote twijfels over de strategie van het kabinet om het virus onder controle te houden. De rechtse oppositie trekt hard aan het stuur uit protest tegen de coronaregels die volgens hen veel te streng zijn, en wil nog veel snellere versoepeling. Ook was er grote onduidelijkheid was er ook over het gebruik van mondkapjes in het openbaar vervoer.

Reacties politici Tweede Kamerdebat

- **Lodewijk Asscher (PvdA):** "Het beeld van een zwalkende strategie doemt op, van een wisselende strategie". Volgens de PvdA-leider is het belangrijk om helder te zijn. "Want als je de keuzes niet goed maakt, of niet onderbouwt, kan dat extra zieken, extra doden en extra economische schade betekenen."
- **SP-leider Lilian Marijnissen** vraagt zich af wat 'maximaal controleren' in de praktijk inhoudt. 'Is dat slechts voorkomen dat de intensive care opnieuw overstroomt, of probeert het kabinet de verspreiding van het virus echt zoveel mogelijk in te dammen? En als dat laatste het geval is, waarom vond het kabinet het dan in eerste instantie voldoende dat de GGD'en coronapatiënten alleen per brief zouden contacteren?' Ook vindt Marijnissen dat bij een strategie die echt inzet op maximale controle veel meer geïnvesteerd moeten worden in het bron- en contactonderzoek. Marijnissen: "De experts wijzen erop dat dit helpt om het virus in te dammen. Het kan nog doortastender. Kijk bijvoorbeeld naar hoe ze dat bron- en contactonderzoek in Duitsland doen. Waarom doen we dat niet?"
- **Jesse Klaver (GroenLinks)** wil weten wanneer het kabinet vindt dat het virus onder controle is. "Hebben we het dan over tientallen besmettingen? Over honderden besmettingen over of tienduizenden besmettingen? Dat we nog kunnen zeggen: we hebben het onder controle."
- Vooral het CDA is nog niet gerust of mensen de regels en adviezen goed blijven volgen. Er is genoeg testcapaciteit, maar wat als iemand zich niet wil laten testen? Wat als iemand zich niet houdt aan de twee weken isolatie, of als de werkgever eist dat diegene toch naar het werk komt? "Kan het echt veilig?", vraagt **CDA-fractievoorzitter Pieter Heerma** zich af.
- **Geert Wilders (PVV)** vindt dat de afstandsregel buiten losgelaten moet worden. "Onderzoeken wijzen uit dat besmettingen buiten vele malen kleiner zijn. Dus de anderhalvemeterregel gaat veel te ver. Laat het buiten los, u bent een liberaal, meneer Rutte." Wilders gaf aan: "Het is bijna Noord-Korea".
- **Thierry Baudet (Forum voor Democratie):** "Wij willen geen anderhalvemetersamenleving" In lijn met de Amerikaanse president Trump prijst Baudet het malariamiddel hydroxychloroquine aan als bescherming tegen het coronavirus. Artsen vinden het middel gevaarlijk. "Het lijkt verbluffend goed te werken", aldus Baudet, tot hilariteit van de premier.